

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 648)

Ekonomik Denge İçin Yeni Vergiler İhdası İle Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/681)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-726/03073

13.4.1994

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nce 11.4.1994 tarihinde kararlaştırılan "Ekonomik Denge İçin Yeni Vergiler İhdası ile Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Tansu Çiller

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Kamu finansman açıkları ekonomimizin en önemli konularının başında gelmektedir. 1980'li yılların ikinci yarısından günümüze kadar kamu finansman açıklarında sürekli bir artış eğilimi görülmüştür. Bu durum, iç finansman yapımızı bozmuş ve dış ticaret açıklarının büyüme eğilimine girmesine neden olmuştur. Yıllarca biriken sorunlar ve bozulan ekonomik dengeler, bu konuda ciddi tedbirlerin alınmasını zorunlu kılmıştır.

Kamu finansman açıklarının hızla aşağılara çekilmesi, enflasyonun düşürülmesi, dış ticaret açıklarının kapatılması, sağlıklı ekonomik büyümenin gerçekleştirilmesi, kamunun ekonomi içindeki yerinin yeniden tanımlanması ve sonuç olarak ekonominin yeniden istikrara kavuşturulması amacıyla alınması gereken tedbirlerin en önemlilerinden birisi de vergi gelirlerini artırmaktır. Bu düşünceden hareketle, bir defaya mahsus olmak üzere ilave bir vergi alınması için bu Tasarı hazırlanmıştır.

Tasarı tümüyle değerlendirildiğinde, bir defaya mahsus olmak üzere alınması öngörülen vergilerin ücretlileri, dar ve sabit gelirlileri kapsamı dışında bıraktığı, vergi ödeme gücü daha yüksek olan gelir gruplarının kamu harcamalarına daha fazla katılmalarını sağlamak amacıyla yönelik olduğu açıkça görülecektir.

Bu Tasarı, ekonomik dar boğazın aşılmasında toplumdaki her kesimin malî gücüne göre özveride bulunmasını sağlayacağı gibi, ekonomik istikrarın sağlanmasında da önemli bir etken olacaktır.

1. BÖLÜM

GELİR ÜZERİNDEN ALINAN EKONOMİK DENGE VERGİSİNİN MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu madde ile ekonomik denge vergisinin mükellefleri tanımlanmaktadır.

Buna göre :

— Kazanç ve iratlarını yıllık, münferit ve özel beyanname ile beyan eden gelir veya kurumlar vergisi mükellefleri,

— Ticarî ve meslekî kazançları götürü usulde tespit edilen gelir vergisi mükellefleri,

— Kazanç ve iratları üzerinden Gelir Vergisi Kanununun 3946 sayılı Kanunla değişmeden önceki 94 üncü maddesinin 8 ve 15 numaralı bentleri uyarınca vergi tevkifatı yapanlar,

— Bu Kanunun yayımı tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi veya Bakanlar Kurulu üyesi sıfatıyla ücret geliri elde edenler,

ekonomik denge vergisinin mükellefi olacaktır.

Ücretliler bu verginin mükellefi olarak öngörülmüştür. Aynı şekilde Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü ve Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddelerine göre kendilerine yapılan ödemelerden vergi tevkif edilen ve yıllık beyanname vermeyenler de bu kazançlarının matrahları dolayısıyla bu verginin mükellefi olmayacaktır. Ancak, TBMM ve Bakanlar Kurulu üyelerinin ücretlerinden bir defaya mahsus olmak üzere, bu verginin alınması öngörülmektedir.

Öte yandan, kurumlar vergisine tabi olmakla beraber, kazançlarının tamamı kurumlar vergisinden müstesna tutulan kurumlar da bu verginin mükellefi bulunmaktadır. Ancak, bu kurumlar Gelir Vergisi Kanununun 3946 sayılı Kanunla değişmeden önceki 94 üncü maddesinin (A) fıkrasının 8 ve 15 numaralı bentlerine göre tevkifata tabi tutulan kazançlarına ilişkin matrahlar üzerinden bu vergiye tabi tutulacaklardır.

Madde 2. — Bu madde ile ekonomik denge vergisinin konusu, matrahı ve oranı düzenlenmektedir.

Ekonomik denge vergisinin matrahı, yıllık gelir vergisi beyannamesi ve kurumlar vergisi beyannamesinde yer alan ve üzerinden gelir veya kurumlar vergisi hesaplanan tutar olacaktır. Gelir vergisi mükelleflerinden hayat standardı esasına tabi olanların kazanç beyanlarının hayat standardı esasına göre hesaplanan kazanç tutarından daha düşük olması halinde, bu mükellefler adına gelir vergisi tarhiyatı hayat standardı esasına göre bulunan matrah üzerinden yapıldığı için, bu vergi tarhiyatı da aynı matrah tutarı üzerinden yapılacaktır.

Bu vergi, 1994 yılında verilen veya verilmesi gereken yıllık gelir ve kurumlar vergisi beyannamelemleri ile beyan edilen matrahlar üzerinden bir defaya mahsus olarak % 10 oranında hesaplanacaktır.

Kurumlar vergisi mükelleflerinin bu vergiye esas olan matrahları, 1993 yılına ilişkin olarak 1994 yılında verdikleri beyannamelerinde yer alan ve üzerinden % 46 oranında vergi hesaplanan matrahlardır. Kurumlar Vergisi Kanununun 3946 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan mükerrer 25 inci maddesine göre asgarî kurumlar vergisine esas alınan matrahlar, bu verginin hesaplanmasında dikkate alınmayacaktır.

Öte yandan, özel hesap dönemi 1994 yılının Ocak-Ağustos aylarında sona eren kurumların, 1994 yılına ilişkin olarak verdikleri kurumlar vergisi beyannamelerinde yer alan matrahları Kurumlar Vergisi Kanununun 3946 sayılı Kanunla değişen 25 inci maddesine göre % 25

oranında kurumlar vergisine tabi bulunmaktadır. Ancak, bu orana göre hesaplanan vergi, indirim ve istisnalar düşülmeden önceki kurum kazancının % 20'sinden az olmayacaktır. Buna göre bu kurumların, % 20 kurumlar vergisi oranına göre vergi ödemeleri halinde, ekonomik denge vergisini de bu oranın uygulandığı matrah üzerinden ödeyeceklerdir.

Ticarî ve meslekî kazançları götürü usulde tespit edilen mükelleflerin ödeyecekleri ekonomik denge vergisi, bir defaya mahsus olarak 1994 yılı götürü matrahları üzerinden % 10 oranında tarh edilecektir.

Diğer taraftan, Gelir Vergisi Kanununun 3946 sayılı Kanunla değişmeden önceki 94 üncü maddesinin (A) fıkrasının 8 ve 15 numaralı bentleri uyarınca tevkifata tabi kazançlar üzerinden de bu verginin tevkif edilerek ödenmesi öngörülmektedir.

Bu Kanunun yayımı tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi veya Bakanlar Kurulu üyesi olanların, 1993 yılında, bu sıfatları dolayısıyla aldıkları ödenek ve yollukların toplamı üzerinden % 10 oranında ekonomik denge vergisi ödenecektir.

Madde 3. — Bu madde ile ekonomik denge vergisine getirilen istisnalar düzenlenmektedir.

Buna göre, ücretlerin yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilmesi veya verilen beyannameye ücretlerin dahil edilmesi halinde, ücretin vergi matrahı, ekonomik denge vergisinden müstesna tutulacaktır. Yıllık gelir vergisi beyannamesinde, ücret dışında kalan kazanç ve iratların da dahil olması halinde, toplam matrah içindeki ücret gelirine isabet eden matrah hesaplanacak ve toplam matrahın ücrete isabet eden kısmı istisna edilecektir.

Öte yandan, Gelir Vergisi Kanununun 3946 sayılı Kanunla değişmeden önceki 94 üncü maddesinin 8 numaralı bendinde yer alan vergi tevkifatına tabi olan kazançlardan sıfır oranda tevkifata tabi tutulan matrahlardan da vergiden istisna edilmektedir. Gelir Vergisi Kanununun bu maddesindeki yetkiye dayanılarak yayınlanan 92/3802 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile tevkifat oranı sıfır olarak belirlenen kazançlar aşağıda belirtilmiştir.

— Yurt dışında yapılan inşaat, onarma, montaj işleri ve teknik hizmetlerden sağlanan kazançlardan, kazancın elde edildiği ülkede % 40'ın üzerinde kurumlar vergisine tabi tutulmuş olanlar,

— Portföyünün en az % 25'i hisse senetlerinden oluşan menkul kıymetler yatırım fonları (A tipi) ve aynı nitelikteki yatırım ortaklıklarının kazançları ile gayrimenkul ve risk sermayesi yatırım fonları ve yatırım ortaklıklarının kazançları,

— Rüşhan hakkı kupon satış kazançları ve emisyon primleri,

— Hayat sigorta şirketleri ve emekli sandıklarının hisse senetleri ile (A) Tipi Yatırım Fonlarına ait katılma belgelerinin alım satımından elde edilen gelirler.

Bu kazançların tevkifata konu olan matrahları, ekonomik denge vergisinden müstesna tutulacaktır.

Madde 4. — Bu madde ile ekonomik denge vergisinin beyanı, ödeme zamanı ve mahsubu düzenlenmektedir.

a) Gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri tarafından, 1994 yılı içinde verilen yıllık beyannamele beyan edilecek olan gelir ve kurumlar vergisi matrahları üzerinden hesaplanacak ekonomik denge vergisi, beyanname verme süresinin başlamış veya geçmiş olması halinde bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde bir beyanname ile beyan edilecektir. Beyanname üzerinden hesaplanan vergi, ilki beyanname verme süresi içinde, diğerleri de Temmuz ve Eylül aylarında olmak üzere üç eşit taksitte ödenecektir.

Öte yandan, özel hesap dönemine tabi olan kurumlar vergisi mükelleflerinin verecekleri yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilme süresi bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ise, ekonomik denge vergisi de, kurumlar vergisi beyanname verme süresi içinde beyan edilecektir. Bu vergi ilki beyanname verme süresi içinde diğerleri de bu ayı takip eden ikinci ve dördüncü ayda olmak üzere üç eşit taksitte ödenecektir.

b) Gelir Vergisi Kanununun 3946 sayılı Kanunla değişmeden önceki 94 üncü maddesinin (A) fıkrasının 8 ve 15 numaralı fıkralarına göre yapılan vergi tevkifatı, gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerince yıllık beyannamenin verildiği ayı izleyen ayın 20 nci günü akşamına kadar muhtasar beyanname ile beyan edilmektedir.

Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin sözü edilen bentlerine göre vergi tevkifatına tabi tutulan kazançların matrahları üzerinden yapılacak olan ekonomik denge vergisi tevkifatının, bu Kanunun yayımından itibaren 1 ay içinde beyan edilmesi ve aynı süre içinde ödenmesi öngörülmektedir.

c) Gelir Vergisi Kanununun 101 inci maddesine göre, dar mükellefiyete tabi gerçek kişilerin münferit beyanname ile Kurumlar Vergisi Kanununun 22 nci maddesine göre de dar mükellefiyete tabi kurumların özel beyanname ile beyan etmeleri gereken kazançları, kazancın elde edildiği tarihten itibaren 15 gün içinde beyan edilmektedir. Bu kazançların vergi matrahları üzerinden hesaplanan gelir ve kurumlar vergilerinin beyanname verme süresi içinde ödenmesi gerekmektedir.

Dar mükellefiyete tabi kişilerin münferit ve özel beyanname ile beyan edecekleri kazançların vergi matrahları üzerinden ayrıca hesaplanacak olan ekonomik denge vergisi, münferit ve özel beyannamelerin verilme süresi içinde bir beyanname ile beyan edilerek, aynı süre içinde ödenecektir.

d) Ticarî ve meslekî kazançları götürü usulde vergilendirilen mükelleflerin ödeyecekleri ekonomik denge vergisi, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde tarh ve tahakkuk ettirilecektir. Bu vergi mükellefleri tarafından, ilki tarh süresi, diğerleri de Ağustos ve Kasım ayları içinde olmak üzere mükellefleri tarafından üç eşit taksitte ödenecektir.

Götürü mükelleflerin ödeyecekleri vergi, vergi dairelerince idarece tarhiyat esaslarına göre tarh ve tahakkuk ettirilecektir.

e) Bu Kanunun yayımı tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi veya Bakanlar Kurulu üyesi olanların 1993 takvim yılında bu sıfatları dolayısıyla aldıkları ödenek ve yollukların toplamı üzerinden hesaplanan ekonomik denge vergisi, bu Kanunun yayımı tarihinden sonra yapılan birinci ve ikinci ücret ödemelerinden iki eşit taksitte tevkif suretiyle kesilecektir.

f) Bu verginin tarh süresi geçtikten sonra, mükellefler hakkında ikmalen, re'sen ve idarece bir tarhiyat yapılması halinde, bu tarhiyatlara konu olan matrahlar üzerinde de ekonomik denge vergisi aynı usulle tarh edilecektir. Ancak, bu verginin kısmen veya tamamen mahsup döneminin geçmiş olması halinde, mahsup dönemi geçen vergi kısmı için, vergi aslı yönünden bir tarhiyat yapılmayacak, bunlara sadece ceza ve gecikme faizi uygulanacaktır.

Madde 5. — Bu madde ile gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri tarafından 1994 yılı içinde ödenen ekonomik denge vergisinin mahsubu düzenlenmektedir.

Gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri, 1994 yılı içinde gelir ve kurumlar vergisi matrahları üzerinden ödedikleri bu vergiyi, 1996 ve 1997 yıllarına ilişkin olarak verecekleri beyannameler üzerinden hesaplanan gelir ve kurumlar vergilerinden iki eşit tutarda mahsup edeceklerdir.

Ayrıca, Gelir Vergisi Kanununun 3946 sayılı Kanunla değişmeden önceki 94 üncü maddesinin (A) fıkrasının 8 ve 15 numaralı bentleri kapsamına giren kazanç ve gelirler üzerinden tevki suretiyle kesilen vergi, kurumların kendi kazançları üzerinden ödendiğinden yukarıda açıklanan esaslara göre mahsup edilecektir.

Özel hesap dönemine tabi kurumlar tarafından ödenen ekonomik denge vergisi ise, bu mükellefler tarafından 1997 ve 1998 yıllarına ait gelir veya kurumlar vergilerinden iki eşit taksitte mahsup edilecektir.

Kazançları götürü usulde vergilendirilen mükellefler tarafından 1994 yılı içinde ödenen ekonomik denge vergisinin yarısı bu mükelleflerin 1996 yılı, kalan kısmı ise 1997 yılı için ödeyecekleri vergilerinden mahsup olunacaktır.

Gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin ödeyecekleri gelir ve kurumlar vergilerinden mahsuplar sonucunda arta kalan ekonomik denge vergisi, bu mükelleflerin başka vergi borçlarına mahsup edilmeyecek veya iade olunmayacaktır.

II. BÖLÜM NET AKTİF VERGİSİNİN MADDE GEREKÇELERİ

Madde 6. — Bu madde ile net aktif konusu, mükellefi ve sorumlusu belirlenmektedir.

Bu verginin mükellefleri defter tutmak mecburiyetinde bulunan gelir veya kurumlar vergisi mükellefleridir. Bu kapsama giren adi ortaklık, adi komandit şirket ve kollektif şirketlerde mükellefiyet, bu şirketler tarafından yerine getirilecektir. Götürü usulde vergilendirilenler ile vergiden muaf esnaf ve küçük çiftçi, defter tutmayan çiftçiler bu verginin mükellefi olmayacaklardır. Aynı şekilde kurumlar vergisi mükellefi olmayan kurumlar da bu verginin mükellefi olmayacaklardır. Kurumlar vergisi mükellefi olmakla birlikte kazançları tamamen veya kısmen vergiden müstesna tutulan kurumlar, net aktif vergisine tabi tutulacaklardır.

Bu vergiye tabi mükelleflerin 1993 yılı hesap dönemi sonu itibariyle düzenledikleri bilançolarında yer alan net aktifleri veya 1993 yılı hesap dönemine ilişkin gayrisafi hasılatları verginin konusuna girmektedir. İşletme hesabı esasına göre defter tutanlar ile serbest meslek erbabının dönem sonundaki emtia mevcudu ile amortisman tabi iktisadî kıymetlerinin net değerleri de bunların net aktiflerini oluşturacaktır.

Maddede net aktifin ve gayrisafi hasılatın tanımı yapılmıştır. Buna göre, net aktif veya gayrisafi hasılat Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğlerinde kabul edilen ilke ve standartlara göre belirlenecek ve bu esaslara göre belirlenmiş tutulmak suretiyle hesaplanacaktır.

Maddede ayrıca defter tutmak mecburiyetinde bulunan dar mükelleflerin bu vergi karşısındaki durumları açıklanmaktadır.

Bu vergi bir defaya mahsus olarak alınacaktır.

Madde 7. — Madde ile verginin matrah ve oranı belirlenmektedir.

Verginin matrahı, mükelleflerin bilançolarının aktifinde veya envanterlerinde yer alan varlıkların net değerleri veya mükelleflerin dönem içindeki gayrisafi hasılatların toplamıdır.

Varlıkların net değerlerinin ise, Vergi Usul Kanununa göre değerlendirilmiş varlıkların değerinden, sadece aynı Kanuna göre ayrılmış amortisman ve karşılıkların indirilmesi sonucu bulunan diğer olduğu hükme bağlanmıştır. Buna göre, net değer esasına göre düzenlenmiş bilanço-
daki aktif toplamı, varlıkların net değerleri toplamını verecektir. Bununla birlikte, varlıkların yeniden değerlemeye tabi tutulmuş olması halinde, varlıkların yeniden değerlendirilmiş tutarları varlıkların net değerleri toplamına dahil edilecektir. Ancak, bilançoda nazım hesapların bulunması halinde, aktifte yer alan nazım hesaplara ilişkin tutarlar net aktif değerleri toplamına dahil edilmeyecektir.

İşletme defteri veya serbest meslek kazanç defteri tutanların envanter kayıtlarına göre çıkarılacak varlıkların değerlemesinde de yukarıda belirtilen esaslara uyulacaktır.

Gayrisafi hasılatın tanımı ise bir önceki madde hükmünde yapılmıştır. Buna göre, dönem içindeki gayrisafi hasılat toplamı, gelir tablosu ilkelerine göre düzenlenen gelir tablosunda yer alan mal ve hizmetlerin toplam satışlarından satış indirimlerini düşmek suretiyle bulunacaktır. Gayrisafi hasılatla ilişkin matrahın tespitinde tahsil edilen veya tahakkuk ettirilen tutarların tamamının dikkate alınması zorunlu olup, satışların maliyetleri ve faaliyet giderleri indirilemez. İşletme defteri veya serbest meslek kazanç defteri tutanlarda gayrisafi hasılat ise, bu defterlerin gelir tarafına kaydedilen mal ve hizmet satışları toplamıdır.

Madde hükmünde vergi oranı, net aktif değerler ve gayrisafi hasılatlar itibarıyla ayrı ayrı verilmiştir. Net aktif değerler veya gayrisafi hasılatlar itibarıyla belirlenen matrahlara bu oranlar uygulanmak suretiyle vergi hesaplanacak; hangi matrahın vergisi daha yüksek çıkıyorsa, verginin tarhına bu tutar esas alınacaktır. Böylece, işletmenin niteliğinden doğabilecek adaletsizlik giderilmiş olacaktır.

Madde 8. — Bu madde ile bu vergiye ilişkin beyannamenin verilmesi, verginin tarhı ve ödenmesi hususları düzenlenmiştir.

Bu verginin mükellefleri, esas itibarıyla, gelir veya kurumlar vergisi mükellefi olarak bağlı buldukları vergi dairesine beyannamelerini vereceklerdir. Ancak, ađ ortaklıklar, ađ komandit şirketler ve kollektif şirketler, bu vergiye ilişkin beyannamelerini katma değer vergisi bakımından bağlı buldukları vergi dairesine vereceklerdir.

Beyannamenin verilme süresi, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay olarak öngörülmüştür.

Beyannamelere, verginin matrahının hesaplanmasında esas alınan bilanço ve gelir tablosunu ekleme zorunluluğu getirilmiştir. İşletme veya serbest meslek kazanç defteri tutanlar ise işletme hesabı özetlerini ve envanter kayıtlarında yer alan emtia ve diğer varlıklarını gösteren listeleri eklemek zorundadırlar.

Net aktif değeri 10 milyar lirayı, gayrisafi hasılat tutarı 20 milyar lirayı aşanlar, bilanço ve gelir tablolarını yeminli malî müşavirlere tasdik ettireceklerdir. Böylece, bilanço ve gelir tablolarının malî tabloların çıkarılmasına ilişkin usul ve esaslara uygunluğu sağlanacak ve vergi idaresinin yükü hafifletilmiş olacaktır.

Bu verginin üç eşit taksitte alınacağı da maddede hüküm altına alınmıştır. Ancak mükelleflerin ödeyeceği bu vergi belli bir tutarın altına düşmeyecektir.

III. BÖLÜM

EK GAYRİMENKUL VERGİSİNİN MADDE GEREKÇESİ

Madde 9. — Bütçe açığının kapatılması ve kamu finansman sıkıntısının giderilmesi amacıyla bir defaya mahsus olmak üzere bina ve arsalardan, Emlak Vergisi Kanununda yazılı matrah ve nispetler üzerinden 1994 yılı için ek gayrimenkul vergisi alınmaktadır.

Yapılan düzenlemeyle bu vergi için mükellefler ayrıca beyanname vermeyecekler, belediyelerce emlak vergisi beyannamelerinde yer alan 1994 yılına ilişkin matrahlar üzerinden ayrıca ek gayrimenkul vergisi tarh edilerek tahakkuk etmiş sayılacaktır.

Sosyal adaletin korunması amacıyla tüm Türkiye sınırları içinde sahip olunan konutlardan vergi değeri ne olursa olsun bir tanesi için bu vergi hesaplanmayacak, vergiden istisna tutulacaktır. Sahip olunan konutlardan hangisinin ek gayrimenkul vergisinden istisna edileceği mükellefçe belirlenecektir. Mükellefçe seçilecek tek konut için bu verginin fuzulen hesaplanması halinde, fazladan tahsil edilen ek gayrimenkul vergisi, 1994 yılı emlak vergisi veya ek gayrimenkul vergisinin ikinci taksidinden mahsup edilecek, mahsup edilemeyen kısım ileriki yılların emlak vergisinden mahsup edilecektir.

İstisnaya tabi tutulan konutun bu istisnadan yararlanan tek konut olmadığının tüm Türkiye sınırları içinde bir başka konutun da bu istisnadan yararlandırıldığıının iddia edilmesi halinde bunun ispatı ilgili belediyelere ait olacaktır.

Bu vergi, ilki 1994 yılı emlak vergisi beyanname verme süresi içinde, diğeri ise kasım ayı sonuna kadar iki taksitte ilgili belediyeye ödenecektir.

IV. BÖLÜM EK MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİNİN MADDE GEREKÇESİ

Madde 10. — Bu madde ile 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun 5 inci ve 6 ncı maddelerinde yer alan (I), (II), (III), ve (IV) sayılı tarifelere göre vergiye tabi olan taşıtlardan, yolcu ve yük taşımacılığında kullanılan taksi, dolmuş, otobüs, kamyon, kamyonet ve benzerleri ile balıkçı tekneleri, hava taşımacılığında kullanılan uçak ve helikopterler hariç, ticarî işletmeye dahil olduğu halde taşımacılık faaliyetinde kullanılmayan taşıtlar dahil, özel taşıtların 31.12.1993 tarihi itibariyle değerlerine göre belli bir oranda vergiye tabi tutulması öngörülmektedir. Verginin konusuna Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kayıt ve tescil edilmiş olan taşıtlar girmektedir. 197 sayılı Kanunun tarifler, mükellef, istisna ve muafiyetlere ilişkin hükümlerinin bu vergi için de geçerli olacağı belirtilmektedir. Hesaplanan verginin ödenmesine ilişkin esaslar belirlenmektedir.

Motorlu kara taşıtlarının değeri olarak, 31.12.1993 tarihindeki, taşıtın modeli, tipi ve yaşı itibariyle Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliğince tespit edilen kasko sigortasına esas değerinin, diğer taşıtların ise varsa sigortasına esas değerinin, sigortası bulunmayanlarda rayiç bedelinin esas alınacağı belirtilmektedir. Motorlu kara taşıtı dışındaki yat, kotra, motorlu tekneler ile uçak ve helikopterlerin sigorta değeri veya rayiç bedellerinin taşıtın kayıt ve tescilinin yapıldığı yerin vergi dairelerine bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içerisinde bir beyanname ile beyan edileceği, beyanname verilmemesi veya rayiç bedelin noksan bildirilmesi halinde taşıtın değerinin takdir komisyonu tarafından takdir edileceği öngörülmektedir.

V. BÖLÜM ORTAK HÜKÜMLERE İLİŞKİN MADDE GEREKÇESİ

Madde 11. — a) Ekonomik Denge Kanununda yer alan vergilerle ilgili olarak, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde, Gelir Vergisi Kanununun, Kurumlar Vergisi Kanununun, Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun, Emlâk Vergisi Kanununun, Vergi Usul Kanununun, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun ilgili hükümlerine uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

b) Dar mükellefiyette, bu Kanuna göre tarh edilen vergiler ile ilgili ödevlerin daimî temsilcisi tarafından yerine getirilmesi öngörülmektedir.

c) Ekonomik Denge Kanununda yer alan vergilerin gelir ve kurumlar vergisi uygulamasında gider yazılamayacağı hüküm altına alınmıştır. Aynı şekilde, ekonomik denge vergisi hariç bu Kanunla alınan diğer vergiler, hiçbir vergiden mahsup edilemeyecek ve mükellefe iade edilmeyecektir.

d) Ekonomik Denge Kanununda yer alan vergilere ilişkin usul ve esaslar ile verilmesi gereken beyannamelerin şekil, muhteva ve eklerinin belirlenmesi konusunda Maliye Bakanlığına yetki verilmektedir.

e) Tarh dönemi geçtikten sonra, bu Kanunda yer alan vergilerle ilgili olarak matrah farkları üzerinden ikmalen ve resen tarhiyat yapılması öngörülmektedir.

f) Ekonomik Denge Kanununda yer alan vergilerden mahallî idarelere pay verilemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

g) Ek gayrimenkul vergisinin belediyelere bırakılması nedeniyle, belediyeler için yeni bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılacak olan pay bir puan indirilmiştir.

VI. BÖLÜM

DAMGA VERGİSİ KANUNUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİĞİN MADDE GEREKÇESİ

Madde 12. — Bu madde ile 1.7.1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununun mükerrer 30 uncu maddesinin sonuna bir fıkra eklenerek Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yer alan ve halen uygulanmakta olan vergilerden (maktu ve nispi vergilerin asgari ve azami miktarlarını belirleyen hadler dahil) maktu vergilerde % 100, nispi vergilerde ise % 20 oranında (örneğin : binde 1 oranında olan vergilerin binde 1.2; binde 3 oranında olan vergilerin binde 3.6; binde 5 oranında olanların binde 6 olması şeklinde) artırılması öngörülmektedir. Ayrıca, Bakanlar Kuruluna, uygulanan maktu ve nispi vergileri artırma ve indirme hususunda yetki verilmektedir.

VII. BÖLÜM

HARÇLAR KANUNUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİĞİN MADDE GEREKÇESİ

Madde 13. — Bu madde ile 2.7.1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununun mükerrer 138 inci maddesinin sonuna bir fıkra eklenerek Kanuna bağlı (1-9) sayılı tarifelerde yer alan ve halen uygulanmakta olan harçlardan maktu ve nispi harçların asgari ve azami miktarlarını belirleyen hadler dahil) maktu harçlarda % 100, nispi harçlarda ise % 20 oranında (Örneğin : binde 1 oranında olan harçların binde 1.2 binde 5 olan harçların binde 6; binde 20 olan harçların binde 24 olması şeklinde) artırılması öngörülmektedir. Yıllık harç kapsamında bulunan belgelere ait 1994 yılı kış dönemine ait harçların tahsil edilmeyeceği hükme bağlanmaktadır. Ayrıca, Bakanlar Kuruluna, uygulanan maktu ve nispi harçları artırma ve indirme hususunda yetki verilmektedir.

VIII. BÖLÜM

AKARYAKIT TÜKETİM VERGİSİ KANUNUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİĞİN MADDE GEREKÇESİ

Madde 14. — Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle, verginin artırılması ve indirilmesi konusunda Bakanlar Kuruluna tanınan yetki genişletilmektedir.

Bu madde ile Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanununun 6 ncı maddesinde yapılan değişiklikte ise, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme Fonuna akaryakıt tüketim vergisi hasılatından pay verilmesine ilişkin 3624 sayılı Kanunda yer alan hüküm, bu Kanun kapsamına alınmakta ve akaryakıt tüketim vergisi hasılatının % 5'inin Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme Fonuna, % 5'inin ise Bakanlar Kurulunca belirlenecek nispetlere göre ilgili hesaplara dağıtılacağı belirtilerek hasılatın % 90'ının genel bütçeye kalması sağlanmaktadır.

Maddenin son fıkrasında yapılan değişiklikle de, dağıtım tabii olacak % 10 oranını sıfır'a (0) kadar indirme ve tekrar % 10'a kadar yükseltme, dağıtılacak % 10 hasılatın Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme Fonu ve diğer ilgili kuruluşlar arasında değişik nispetlere göre yeniden belirlenmesi konusunda Bakanlar Kurulu yetkili kılınmaktadır.

Bu değişiklikte ayrıca, akaryakıt tüketim vergisi hasılatından genel bütçeye gelir kaydedilecek kısımdan 2.2.1981 tarihli ve 2380 sayılı Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun ile 27.6.1984 tarihli ve 3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun uyarınca mahalli idarelere pay ayrılmayacağı da belirtilmektedir.

KALDIRILAN HÜKMÜN MADDE GEREKÇESİ

Madde 15. — Akaryakıt tüketim vergisi hasılatından Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme Fonuna pay verilmesi, bu Kanunla değiştirilen 3074 sayılı Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanununun 6 ncı maddesine eklenen bir bent ile sağlanmış olduğundan, aynı konuda 3624 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin (i) bendinde yer alan hüküm yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 16. — Yürürlük maddesidir.

Madde 17. — Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/681

18.4.1994

Karar No. : 41

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanarak, Bakanlar Kurulunca 13.4.1994 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı gün Komisyonumuza havale edilen "Ekonomik Denge İçin Yeni Vergiler İhdası ile Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 14.4.1994 tarihinde yaptığı 47 nci birleşimde Hükümeti temsilen Maliye Bakanı Başkanlığında, Maliye Bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip, görüşüldü.

Bilindiği gibi, kamu finansman açıkları ekonomimizin en önemli sorunlarının başında gelmektedir. 1980'li yılların ikinci yarısından itibaren kamu finansman açıklarında sürekli bir artış eğilimi görülmüş, bu durum, iç finansman yapımızı bozmuş, dış ticaret açıklarının büyüme eğilimine girmesine neden olmuştur. Yıllarca biriken sorunlar ve bozulan ekonomik dengeler, bu konuda ciddi tedbirlerin alınmasını zorunlu kılmıştır.

Kamu finansman açıklarının hızla aşağılara çekilmesi, enflasyonun düşürülmesi, dış ticaret açıklarının kapatılması, sağlıklı ekonomik büyümenin gerçekleştirilmesi, kamunun ekonomi içindeki yerinin yeniden tanımlanması ve sonuç olarak ekonominin yeniden istikrara kavuşturulması amacıyla alınması gereken tedbirlerin en önemlilerinden birisi de vergi gelirlerini artırmaktır.

Bu amaçla hazırlanan ve bir defaya mahsus olmak üzere ilave vergiler alınmasını öngören tasarı ve gerekçesi incelendiğinde; tasarının, ekonomik darboğazın aşılmasında toplumdaki her kesimin malî gücüne göre özveride bulunmasını sağlayacağı gibi, ekonomik istikrarın sağlanmasında da önemli bir etken olacağı görülmektedir.

Tasarının ana ilkeleri;

— Ekonomik dengenin sağlanması bakımından bütçenin sağlam kaynak ihtiyacının karşılanması,

- Getirilen vergilerin bir defaya mahsus olarak uygulanması,
- Bu vergiye tüm kesimlerin ödeme güçleri oranında katılması,
- Düşük gelir gruplarının korunması,
- Vergilendirmedeki kolaylık ve uygulanabilirlik,
- Ekonomide aşırı daraltıcı etki yaratılmaması,

şeklinde özetlenebilir.

Tasarı ile;

- Ekonomik Denge Vergisi,
- Net Aktif Vergisi,
- Ek Gayrimenkul Vergisi,
- Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi,

adı altında yeni vergiler getirilmekte,

- Damga Vergisi Kanunu,
- Harçlar Kanunu,
- Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanununda, ise değişiklikler yapılmaktadır.

Getirilen yeni vergiler ve mevcut vergilerde yapılan değişiklikler aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

Ekonomik Denge Vergisi :

- Ekonomik Denge Vergisi, Gelir ve Kurumlar Vergisi mükelleflerinden alınacaktır.
- Vergiden muaf esnaf ve çiftçi, ücretliler Ekonomik Denge Vergisinin mükellefi olmayacaktır.
- Mükelleflerin 1994 yılında beyan ettiği Gelir veya Kurumlar Vergisi matrahlarından alınacaktır.
- Bir defaya mahsus olarak alınacaktır.
- Taksitler halinde ödenecektir.

Net Aktif Vergisi :

- Net Aktif Vergisi, Gelir ve Kurumlar Vergisi mükelleflerinin işletme varlıkları veya ciroları üzerinden alınacaktır.
- Verginin konusu, mükellefin işletmedeki varlıkları veya bir hesap dönemindeki gayri safi hasılatlarıdır.
- Bir defaya mahsus olarak alınacaktır.
- Net aktif değerleri veya gayri safi hasılatı uygulanacak vergi oranlarına göre hesaplanan vergiden yüksek olanıdır.
- Tahsil edilen Net Aktif Vergisi 10 milyon liradan az olmayacaktır.

Ek Gayrimenkul Vergisi :

- Bu vergi binalardan ve arsalardan alınacaktır.
- Konutlardan biri vergiden müstesna tutulacaktır.
- Vergi oranı binalarda ‰ 4 arsalarda ‰ 6 olarak öngörülmüştür.
- Bir defaya mahsus olarak alınacak ve iki taksitte ödenecektir.

Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi :

- Bu vergi özel amaçlı taşıtlardan alınacaktır.
- Verginin hesaplanmasında, taşıtların kasko veya diğer sigorta değerleri esas alınacaktır.
- Bir defaya mahsus olarak alınacaktır.

Damga Vergisi Kanunu ve Harçlar Kanununda Yapılan Değişiklikler :

- Yapılan değişiklikler sürekli olacak bir uygulamaya ilişkindir.
- Bu vergilere ilişkin maktu hadler ‰ 100, nispi hadler ise ‰ 20 oranında artırılmaktadır.
- Bu oranların artırılması veya azaltılması konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmektedir.

Akaryakıt Tüketim Vergisinde Yapılan Değişiklikler :

- Bu vergiye ilişkin olarak yapılan tahsilatlardan Genel Bütçeye kalacak pay ile ilgili kuruluşlara dağıtılacak paylar yeniden belirlenmektedir.
- İlgili kuruluşlara bu vergiden verilecek payın dağıtılması konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmektedir.

Komisyonumuzda tasarrufların tümü üzerinde yapılan görüşmelerde; getirilen tasarı ile ekonomik krizin önlenmesinin mümkün olmadığı, ekonomik tedbirlerin alınmasında geç kalındığı, köklü uygulamalar yapılmadığı, zamanın boşa harcandığı, vergi paketlerinin uzun vadeli düşünülmesi gerektiği, kısa vadeli vergi değişikliklerinin ekonomide sistemi önemli ölçüde bozduğu, getirilen ek yükün zaten durma noktasında olan üretimi çok kötü etkileyeceği, ekonomik bunalımı artıracacağı, kayıt dışı kazançların ekonomi içine alınması ile sorunun halledilebileceği, bu vergilerle sistemin bozulacağı, vergisini ödeyenlerin ödeyemez hale geleceği, bu tasarı ile vergisini ödeyenin cezalandırıldığı, vergisini ödeyene ikinci bir yük getirmek yerine tahakkuka bağlanmış vergilerin tahsil edilmesinin daha isabetli olacağı, getirilen vergi paketinden, bilhassa Ekonomik Denge Vergisinden ne kadar gelir beklendiği, bir kerelik kaynağın sağlam kaynak olmayacağı, alınan tedbirlerin zaman içinde ülkeye ne getireceğinin tartışılması gerektiği, gibi görüş ve eleştirilerin yanı sıra;

Son yıllarda bütçe açıklarının giderek arttığı, 1994 yılında Bütçe açığının 192 trilyon olarak tahmin edildiği, faiz ödemeleri ile personel giderlerinin bütçe içindeki payının da giderek arttığı, aynı eğilimi gösteren KİT açıklarının 1994 yılında 70 trilyonun üzerine çıkmasının beklendiği, bunların sonucu olarak finansal bir krizin içine düşüldüğü, bunun ekonomik ve sosyal bir krize dönüşmemesi için bir istikrar paketi hazırlandığı, ürettiğimizden daha fazlasını harcadığımız için bu noktaya gelindiği, toplumun her kesiminin ödeme gücü nispetinde fedakârlık yapmasını gerektirecek olan bir vergi paketinin getirildiği, ekonominin sağlam temellere oturabilmesi açısından her kesimin üzerine düşen fedakârlığa katlanmasına gerek duyulduğu, bu sayede toplumda sosyal barışın sağlanacağı, bu tedbirlerin, aslında yıllarca önce alınması gerektiği, eksiklerinin görüşmeler sonucunda giderilmeye çalışılacağı gibi olumlu görüşler de dile getirilmiştir.

Hükümet adına yapılan açıklamalarda ise; tasarı ile getirilen vergilerden 70 trilyon lira civarında gelir beklendiği, bunun 24 trilyon liralık kısmını Ekonomik Denge Vergisinin teşkil ettiği, bu verginin;

- % 42'sinin (10.1 trilyon) sayıları 150 bini bulan sermaye şirketlerine,
- % 8'inin (1.9 trilyon) muhtelif işisnalardan yararlanan 10 bin civarında sermaye şirketine,
- % 12'sinin (3 trilyon) 180 bin civarındaki 1 inci sınıf tüccara,
- % 30'unun (7 trilyon) 2 milyon 300 bin civarındaki götürül esnaf ve 2 nci sınıf tüccara,
- % 8'inin (2 trilyon) ise, 350 bin civarındaki serbest meslek erbabı ile kira, ziraat kazanç ve sair kazanç iratlarından dolayı yıllık beyana tabi olanlara, yansımış olacağı belirtilmiştir.

Yapılan görüşmeleri takiben; tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının;

1 inci maddesi; bu Kanunun yayımlandığı tarihte ücret geliri elde eden ve 1993 yılında elde ettikleri ücretlerinin vergi matrahı toplamı 600 000 000 lirayı aşan ücretlilerinde Ekonomik Denge Vergisi kapsamına alınmasını düzenleyen yeni (e) bendi eklenmesi suretiyle,

2 nci maddesi; (b) bendinin sonuna, götürül usulden gerçek usule geçen mükelleflerin ödeyeceği Ekonomik Denge Vergisi matrahının, götürül usule tabi iken girdiği sınıf ve derecenin 1994 yılındaki götürül matrahı olduğunu belirten bir parantez içi hüküm eklenmesi, (d) ben-

dinin, Türkiye Büyük Millet Meclisi veya Bakanlar Kurulu üyelerinin ödeyecekleri verginin, 1993 takvim yılında bu sıfatları dolayısıyla aldıkları ücretlerin Gelir Vergisi matrahı üzerinden % 10 olacak şekilde yeniden düzenlenmesi ve maddeye, 1 inci maddenin (e) bendi ile Ekonomik Denge Vergisi kapsamına alınan ücretlilerin de Ekonomik Denge Vergisini Gelir Vergisi matrahı üzerinden % 10 oranında ödemelerini öngören yeni (e) bendi eklenmesi suretiyle,

3 üncü maddesi; (a) bendinin 1 ve 2 nci maddelerde yapılan değişikliğe paralel olarak değiştirilmesi suretiyle,

4 üncü maddesi; (d) bendinin sonuna, götürü usulden gerçek usule geçen mükelleflerin ödeyeceği verginin tarh, tahakkuk ve ödenmesi hakkında bu bent hükümlerinin uygulanmasını öngören bir parantez içi hüküm ilave edilmesi, (e) bendinde yer alan "... ödenek ve yollukları..." ifadesinin, 2 nci maddenin (d) bendinde yapılan değişikliğe paralel olarak "... ücretlerin vergi matrahlarının..." şeklinde değiştirilmesi, (e) bendinden sonra gelmek üzere, ücretlilerin ödeyecekleri Ekonomik Denge Vergisinin beyanı ve ödeme sürelerini düzenleyen yeni bir (f) bendi eklenmesi, mevcut (f) bendinin ikinci cümlesinin bent metninden çıkarılması ve (g) bendi olarak teselsül ettirilmesi suretiyle,

5 inci maddesi, vergi kanununu bir borç ve avans isteme kanunu haline getireceği, verginin iadesinin söz konusu olmaması gerektiği görüşüyle tasarı metninden çıkarılması suretiyle,

8 inci maddesi; 1 inci fıkrasının son iki cümlesinin, Net Aktif Vergisi mükellefi olacak işletmenin net aktiflerin doğru hesaplanmasını sağlamak ve mükelleflere yardımcı olmak amacıyla 3568 sayılı Kanunda yer alan meslek mensuplarından yeminli malî müşavirlere ilaveten serbest muhasebeci malî müşavirlere de görev verilebilmesini temin amacıyla yeniden düzenlenmesi ve 5 inci maddenin tasarı metninden çıkarılması nedeniyle madde numarasının 7 olarak değiştirilmesi suretiyle,

9 uncu maddesi; 2 nci fıkrasında yer alan "Sahip olunan konutlardan mükellefçe seçilecek bir tanesi..." ibaresinin, Ek Gayrimenkul Vergisi'nin toplumsal bir fedakârlık vergisi olduğu, bu fedakârlığa tek konutu olsa dahi 150 m²'yi geçmesi halinde bütün vatandaşların katılımının sağlanması amacıyla "Sahip olunan konutlardan brüt alanı 150 m²'yi geçmeyen ve mükellefçe seçilen bir tanesi bu vergiden müstesnadır." şeklinde değiştirilmesi, fıkranın bu doğrultuda yeniden düzenlenmesi ve madde numarasının 8 olarak teselsül ettirilmesi suretiyle,

Teşvik belgeli yatırımların Katma Değer Vergisi yönünden de teşvik edilmesi ve yatırımcılara finansman imkânı sağlanması amacıyla, ithalatta Katma Değer Vergisi ertelemesi uygulamasını getiren bir metnin, 25.10.1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 49 uncu maddesine, birinci fıkradan sonra gelmek üzere yeni ikinci fıkra olarak eklenmek üzere yeni IX uncu Bölüm ve çerçeve 14 üncü madde olarak ilave edilmesi suretiyle,

Yürürlüğe ilişkin 16 nci maddesi; 14 üncü maddeye yapılan atfın, 5 inci maddenin tasarı metninin çıkarılması nedeniyle anılan maddenin numarasının 13 olarak değiştirilmesi nedeniyle bu şekilde düzeltilmesi suretiyle,

6, 7, 10, 11, 12, 13 ve 14 üncü maddeleri 5, 6, 9, 10, 11, 12 ve 13 üncü maddeleri olarak aynen, 15 inci maddesi ile yürütmeye ilişkin 17 nci maddesi ise aynen, kabul edilmiştir.

Tasarının başlığı, vergi kanunlarında yapılan değişikliklerin başlıkta görülebilmesini teminen "Ekonomik Denge İçin Yeni Vergiler İhdası ile 488 Sayılı Damga Vergisi Kanunu, 492 Sayılı Harçlar Kanunu, 3074 Sayılı Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanunu ve 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

Komisyonumuz ayrıca, tasarının 9 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "rayiç bedel" in noterlerde bulunan kasko liste bedeli olarak anlaşılması gerektiğini vurgulamıştır.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Ilyas Aktaş
Samsun
Sözcü
Yılmaz Ovalı
Bursa
Veli Andaç Durak
Adana
Gaffar Yakın
Afyon
(İmzada bulunamadı)
M. Nedim Budak
Ankara
(Muhalefet şerhim eklidir)
Melih Pabuçcuoğlu
Balıkesir
Zeki Ergezen
Bitlis
(Muhalefet şerhim eklidir)
Nevfel Şahin
Çanakkale
Muharrem Şemsek
Çorum
İbrahim Yaşar Dedelek
Eskişehir
Mehmet Alp
Kars
Alaettin Kurt
Kocaeli
Mustafa Ünalı
Konya
(Muhalefet şerhim eklidir)
Münir Doğan Ölmeztoprak
Malatya

Doğan Baran
Niğde
Hasan Peker
Tekirdağ

Başkanvekili
Mehmet Döner
Hatay
Kâtip
Hayri Doğan
Antalya
Timurçin Savaş
Adana
Bilâl Güngör
Ankara

Süleyman Hatinoğlu
Artvin
(Muhalefet şerhim eklidir)
Bahattin Şeker
Bilecik
Necmi Hoşver
Bolu

A. Adnan Türkoğlu
Çorum
Mehmet Gözlükaya
Denizli
İsmail Köse
Erzurum
Yahya Uslu
Manisa
Mehmet Ali Yavuz
Konya
Mustafa Yılmaz
Malatya
(Tarasının bazı md.lerine karşıyım)
Nevşat Özer
Muğla
(Muhalefet şerhim eklidir)
Yaşar Topçu
Sinop
Koray Aydın
Trabzon

MUHALEFET ŞERHİ

Ekonomik İstikrar Paketi içinde yer alan "Ekonomik Denge İçin Yeni Vergiler İhdası ile Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı"na aşağıdaki hususlar dolayısıyla muhalifiz.

1. "Ekonomik İstikrar Paketi" bütünüyle inandırıcı değildir, Şöyle ki :

a) Mahalli seçimler öncesinde bütün partiler mahalli idarelere yetki vermekten bahsederken, şimdi sanki Ekonomik Batak yeni oluşmuş gibi bir takım daraltmalar getirmek suretiyle "Eli Kolu Bağlı Belediyeler" oluşturma çabası ortaya konulmaktadır,

b) Bütçenin kanunlaşmasından bu yana ancak 3 ay geçmişken şimdi bu bütçe üzerinde "Tasarruf Tedbirleri" uygulanmak istenmektedir. Bu bir tutarsızlıktır.

2. Bu paketin uygulayıcısı Sayın Çiller bizzat itimat vermemektedir, Şöyle ki :

a) Udidem'den başlayarak bundan evvelki birçok projesi hedefine ulaşamamış fiyasko ile sonuçlanmıştır.

b) "Yüzsüzler" diye tabir edilen grup karşısında yenik düşmüştür.

c) 1993 Bütçesi, Bütçe açığının 1993 yılbaşında 53 trilyon olacağını ilan etmiş Haziran ayında okuduğu "Hükümet Programında" 100 trilyon olarak gerçekleşeceğini yazılı hale getirmiş. Hükümetin'in 15 inci günü akşamı bütün televizyonlardan yayınlanan "Ulusa Sesleniş" konuşmasında ise açığın 150 trilyon olacağını ifade etmiştir. 6 ay içindeki bu kadar tutarsızlık bugünkü paketlere itimatı engellemektedir.

3. 13.4.1994 Akşamı faiz-dolar değerindeki 20 trilyonu bulan oynama ve TYT Bank'taki olaylar da pakete inançsızlığı kuvvetlendirmektedir.

4. Vergi Paketi görünüşe göre varlıklıları hedeflemiş olmakla beraber, aksini sağlayacak bir mevzuat düzenlemesi olmadığı için vergiler maliyete ekleneceğinden sonuçta yine dar gelirlili etkileyecektir. Zaten mevcut vergi düzeni ile ezim ezim ezilen, inim inim inleyen işçi, memur, köylü ve küçük esnaf gibi dar gelirliileri daha da zor şartlarla karşı karşıya koyacaktır.

5. İsratlar önlenmemiş, Hayali İhracat yolsuzlukları ortaya konulduğu halde hiç bir işlem yapılmamış, paket açıklandığı gün bizzat hükümet ve iktidar tarafından yeni israf olayları ortaya konmuştur.

6. Paket Anayasa'ya aykırı hükümler taşımaktadır. Muhalefetimizi bildirir muhalefet şerhidir.

Zeki Ergezen
Bitlis

Prof. Dr. Mustafa Ünal
Konya

MUHALEFET ŞERHİ

Hazırlanan Vergi Tasarısı, ülkenin gerçekleri ile ilgisi olmayıp ve mevcut sorunların daha da ağırlaşmasına yol açacaktır.

Getirilen Denge Vergisi (Ek Vergi) net aktif vergisi, ek motorlu taşıtlar vergisi ve ek gayrimenkul vergisi 70 trilyon gelir toplamayı amaçlarken, çok yüksek oranlı devalüasyon ve enflasyon ortamında kazançların yüzde 75'ini vergilendirir hale getirmektedir.

Bugünkü ortamda, bu vergi paketi krizi hafifletmeyecek, derinleştirecek ve ağırlaştıracaktır.

Bu vergi paketi, iyice küçülen ekonomi ve işsizliğin artmasına yol açacaktır.

Bu nedenle, bu vergi paketinin mantığına ve maddelerine bütünüyle katılmıyoruz.

Nevzat Özer
Muğla

Süleyman Hatinoğlu
Artvin

Mehmet Nedim Budak
Ankara

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Ekonomik Denge İçin Yeni Vergiler İhdası ile Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

I. BÖLÜM

Ekonomik Denge Vergisi

Verginin Mükellefi

MADDE 1. — Aşağıda sayılan mükellefler ekonomik denge vergisine tabidirler :

- a) Kazanç ve iratlarını yıllık, münferit ve özel beyanname ile beyan eden gelir veya kurumlar vergisi mükellefleri,
- b) Ticarî ve meslekî kazançları götürü usulde tespit edilen gelir vergisi mükellefleri,
- c) Gelir Vergisi Kanununun 3946 sayılı Kanunla değişmeden önceki 94 üncü maddesinin (A) fıkrasının 8 ve 15 numaralı bentlerinde yazılı matrahları muhtasar beyanname ile beyan eden gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri,
- d) Bu Kanunun yayımı tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi veya Bakanlar Kurulu üyesi sıfatıyla ücret geliri elde edenler.

Verginin Konusu, Matrahı ve Oranı

MADDE 2. — Ekonomik Denge Vergisi :

- a) Gelir veya kurumlar vergisine ilişkin olarak 1994 takvim yılında verilmesi gereken yıllık, özel veya münferit beyannamelerdeki matrahlar üzerinden % 10;
- b) Ticarî ve Meslekî kazançları götürü usulde tespit edilen gelir vergisi mükelleflerinin 1994 takvim yılına ilişkin götürü matrahları üzerinden % 10;
- c) Gelir Vergisi Kanununun 3946 sayılı Kanunla değişmeden önceki 94 üncü maddesinin (A) fıkrasının 8 ve 15 numaralı bentlerine göre 1994 takvim yılında verilmesi gereken muhtasar beyannamelerde yer alan bu bentler kapsamına giren matrahlar üzerinden % 5;
- d) Bu Kanunun yayımı tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi veya Bakanlar Kurulu üyesi olanların, 1993 takvim yılında bu sıfatları dolayısıyla aldıkları ödenek ve yollukların toplamı üzerinden % 10;

oranında alınır.

İstisnalar

MADDE 3. — Aşağıda yazılı beyan edilen matrahlar üzerinden ekonomik denge vergisi alınmaz :

- a) Yıllık beyanname ile beyan edilen matrahların ücret gelirlerine isabet eden kısmı.
- b) Gelir Vergisi Kanununun 3946 sayılı Kanunla değişmeden önceki 94 üncü maddesinin (A) fıkrasının 8 numaralı bendinde yer alan matrahlardan gelir vergisi tevkifat oranı 0 (sıfır) olarak uygulananlar.

Beyan ve Ödeme

MADDE 4. — Ekonomik denge vergisi aşağıda belirtilen sürelerde beyan üzerine veya idarece tarh edilerek ödenir.

- a) 1994 yılında verilmesi gereken yıllık gelir veya kurumlar vergisi beyannameleri ile beyan edilmesi gereken matrahlar üzerinden hesaplanan ekonomik denge vergisi; bu Kanunun

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

yürürlüğe girdiği tarihte, gelir veya kurumlar vergisi beyannamelerinin verilme süresi başlamış veya geçmiş olanlarda, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde, kanunî beyanname verme süresi başlamamış olanlarda ise beyanname verme süresi içinde ayrı bir beyanname ile beyan edilir. Bu vergi, kanunî beyanname verme süresi başlamış veya geçmiş olanlarda ilki bu vergiye ilişkin beyanname verme süresi içinde, diğerleri Temmuz ve Eylül aylarında; kanunî beyanname verme süresi başlamamış olanlarda ise ilki beyannamenin verildiği ayda, diğerleri bu ayı takip eden ikinci ve dördüncü ayda olmak üzere üç eşit taksitte ödenir.

b) Gelir Vergisi Kanununun 3946 sayılı Kanun ile değişmeden önceki 94 üncü maddesinin (A) fıkrasının 8 ve 15 numaralı bentlerinde yazılı matrahlar üzerinden hesaplanan ekonomik denge vergisi, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir ay içinde verilecek bir beyanname ile beyan edilerek aynı süre içinde ödenir.

c) Münfereit veya özel beyanname ile beyan edilen matrahlar üzerinden hesaplanan ekonomik denge vergisi, bu beyannamelerin verilme süresi içinde beyan edilir ve bu süre içinde ödenir.

d) Ticarî veya meslekî kazançları götürü usulde tespit edilen gelir vergisi mükelleflerinin götürü matrahları üzerinden hesaplanan ekonomik denge vergisi, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir ay içinde idarece tarh edilir ve ilki tarh süresi, diğerleri Ağustos ve Kasım aylarında olmak üzere üç eşit taksitte ödenir.

e) Bu Kanunun yayımı tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi veya Bakanlar Kurulu üyesi olanların, 1993 takvim yılında bu sıfatları dolayısıyla aldıkları ödenek ve yollukların toplamı üzerinden hesaplanan ekonomik denge vergisi, bu Kanunun yayımı tarihinden sonra yapılan birinci ve ikinci ücret ödemelerinden tevkif edilmek suretiyle iki eşit taksitte ödenir.

f) Gelir ve Kurumlar Vergisinde ikmalen, re'sen veya idarece tarhiyata konu olan matrahlar üzerinden de bu vergi tarh edilir. Ancak, ekonomik denge vergisinin mahsup döneminin kısmen veya tamamen geçmiş olması halinde, mahsup dönemi geçen kısım için vergi aslı aranmaz, gecikme faizi ve ceza uygulanır.

Verginin Mahsubu

MADDE 5. — 1994 takvim yılında ödenen ekonomik denge vergisinin yarısı 1996 yılına, kalan kısmı ise 1997 yılına ilişkin olarak verilen yıllık gelir veya kurumlar vergisi beyannameleri üzerinden hesaplanan gelir veya kurumlar vergisinden mahsup edilir. Özel hesap dönemi 1994 yılı içinde sona eren mükelleflerde ise bu mahsup işlemi, 1997 ve 1998 yıllarına ilişkin gelir veya kurumlar vergisi beyannameleri üzerinden hesaplanan vergiden yapılır. Kazançları götürü usulde tespit edilen mükelleflerin 1994 yılında ödedikleri ekonomik denge vergisi 1996 yılına, kalan kısmı 1997 yılına ait gelir vergisi matrahları üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilir. Bu mahsuplar sonunda arta kalan vergi, mükelleflerin başka vergi borçlarına mahsup edilmez veya iade olunmaz.

II. BÖLÜM

Net Aktif Vergisi

Verginin Konusu, Mükellefi ve Sorumlusu

MADDE 6. — Net aktif vergisinin konusunu :

a) Bilanço esasına göre defter tutmak mecburiyetinde bulunan gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerinin 1993 yılı hesap dönemi sonu itibarıyla düzenledikleri bilançolarında yer alan net aktifleri veya bunların 1993 yılı hesap dönemindeki gaysirafi hâsılatları,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

b) İşletme hesabı esasına göre defter tutan gelir veya kurumlar vergisi mükellefleri ile serbest meslek erbabının 1993 yılı hesap dönemi sonu itibariyle çıkardıkları envanter ve amortisman kayıtlarında yer alan varlıklar veya bunların 1993 yılı hesap dönemindeki gayrisafi hâsılatları, teşkil eder.

Dar mükellefiyet esasına göre vergilendirilen gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerinin Türkiye'deki işletmelerine ait bilançolarında veya envanterlerinde yer alan net aktifleri veya bunların gayrisafi hâsılatları da bu vergiye tabi tutulur. Adi ortaklık, adi komandit şirket veya kolektif şirketin net aktif vergisi bu ortaklık ve şirketlerce ödenir. Bu vergi bir defaya mahsus olarak alınır.

Net aktiften maksat, Vergi Usul Kanununun 175 ve mükerrer 257 nci maddeleri uyarınca tespit edilen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve malî tabloların çıkarılmasına ilişkin usul ve esaslara uygun olarak düzenlenmiş bilançonun aktifinde yer alan işletme varlıklarıdır. Nazım hesaplarda gösterilen tutarlar varlık addolunmaz. İşletme hesabı esasına göre defter tutanlar ile serbest meslek erbabının dönem sonundaki emtia mevcudu ile amortisman tabi iktisadi kıymetlerinin net değerleri bunların net aktiflerini oluşturur. Bu Kanunun IV üncü bölümünde yer alan hükümlere göre ek motorlu taşıtlar vergisine tabi olan taşıtlar, net aktifin tespitinde dikkate alınmaz. Gayrisafi hâsılat ise, aynı mevzuata uygun olarak düzenlenmiş gelir tablosunda yer alan, satılan mal ya da hizmetler karşılığında alınan ya da tahakkuk ettirilen tutarları ifade eder.

Verginin Matrahı ve Oranı

MADDE 7. — Net aktif vergisi, bilanço esasına tabi olan mükelleflerin bilançolarının aktifinde, diğer mükelleflerin envanterlerinde yer alan varlıkların net değeri veya bunların dönem içindeki gayrisafi hâsılatları üzerinden hesaplanır. Varlıkların net değeri, Vergi Usul Kanununa göre değerlendirilmiş varlıkların değerinden, sadece aynı Kanuna göre ayrılmış amortisman ve karşılıkların indirilmesi sonucu bulunan değerdir. Varlıkların net değerinin hesaplanmasında yeniden değerlendirme sonucu bulunan değer esas alınır. Gayrisafi hâsılat, toplam artış tutarlarından sadece, satış indirimleri düşülmek suretiyle hesaplanır.

Net aktif vergisinin oranı, net aktif değerleri üzerinden % 1,5, gayrisafi hâsılat üzerinden serbest meslek erbabında % 2, diğer mükelleflerde % 0,05'tir. Bu oranların yukarıdaki fıkrada belirtilen matrahlara uygulanması suretiyle bulunan tutarlardan yüksek olanı bu verginin tarhına esas alınır.

Banka ve sigorta muameleleri vergisinin mükellefi olanlar, özel finans kurumları ile dış ticaret sermaye şirketlerinde bu vergi, bunların sadece net aktifleri üzerinden hesaplanır.

Beyannamenin Verilmesi, Verginin Tarhı ve Ödenmesi

MADDE 8. — Mükellefler, net aktif vergisini, gelir veya kurumlar vergisi mükellefi olarak bağlı buldukları vergi dairesine, adi ortaklıklar, adi komandit şirketler ve kolektif şirketler ise katma değer vergisi bakımından bağlı bulunulan vergi dairesine, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde verecekleri beyannamelerle tarh ve tahakkuk ettirirler. Verilecek beyannameye 1993 yılı hesap dönemi sonuna ilişkin bilançonun ve 1993 yılı hesap dönemi gelir tablosu veya işletme hesabı özeti, serbest meslek kazanç özeti ve envanter listesinin eklenmesi zorunludur. Net aktif değerinin 10 milyar lirayı veya gayrisafi hâsılat tutarının 20 milyar lirayı aşması halinde bilanço ve gelir tablosunun, mali tabloların çıkarılmasına ilişkin usul ve esaslara uygun olarak düzenlendiği yeminli malî müşavirlere tasdik ettirilir. Bu tasdik ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Net aktif vergisi, ilki beyanname verme süresi içinde, diğerleri ise Ağustos ve Ekim aylarında olmak üzere üç eşit taksitte verginin tarhına yetkili vergi dairesine ödenir. Mükelleflerin, net aktif değerleri veya gayrisafi hâsılatları üzerinden ödeyecekleri bu vergi, beyan edilen matrahları ne olursa olsun, 10 milyon liradan az olamaz.

III. BÖLÜM

Ek Gayrimenkul Vergisi

MADDE 9. — 29.7.1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 1 ve 12 nci maddelerinde yazılı binalar ve arsalar 1994 yılı Emlak Vergisi matrahları üzerinden bir defaya mahsus olmak üzere ek gayrimenkul vergisine tabidir.

Sahip olunan konutlardan mükellefçe seçilecek bir tanesi bu vergiden müstesnadır. Emlak Vergisi Kanununda yer alan daimi ve geçici muafıtlar ile istisnalar bu vergi bakımından da geçerlidir. Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bina ve arsa yönünden emlak vergisi mükellefi olanlar bu verginin de mükellefidirler. Bu vergi, Emlak Vergisi Kanununda yazılı matrahlar ve nispetler üzerinden hesaplanır; emlak vergisi için verilen beyanname bu vergi için de verilmiş sayılır. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar emlak vergisi beyannamesini vermiş olanlar için emlak vergisi beyanları üzerinden belediyelerce ek gayrimenkul vergileri hesaplanır. Hesaplanan vergi tebliğ ve tahakkuk etmiş sayılır. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra emlak vergisi beyannamesinin verilmesi halinde, beyannameye yer alan matrahlar üzerinden ayrıca emlak vergisi kadar ek gayrimenkul vergisi tahakkuk ettirilir. Sahip olunan konutlardan mükellefçe seçilen bir tanesi için ek gayrimenkul vergisi hesaplanmaz. Bu verginin fuzulen hesaplanması halinde, fazladan tahsil edilen ek gayrimenkul vergisi, 1994 yılı emlak vergisi veya ek gayrimenkul vergisinin ikinci taksidinden mahsup edilir. Mahsup edilemeyen kısım ileriki yılların emlak vergisinden mahsup edilir. İstisnaya tabi tutulan konutun bu istisnadan yararlanan tek konut olmadığına iddia edilmesi halinde bunun ispatı ilgili belediyelere aittir.

Beyan üzerine, beyanname verme süresi içinde tarh ve tahakkuk ettirilen vergi, ilki beyanname verme süresi içinde diğeri emlak vergisi ikinci taksidinin ödeme süresinde olmak üzere iki eşit taksitte ödenir.

IV. BÖLÜM

Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi

MADDE 10. — 18.2.1963 tarihli ve 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun 5 inci ve 6 ncı maddelerinde yer alan (I), (II), (III) ve (IV) sayılı tarifelere göre vergiye tabi olan ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ilgili sicilde kayıt ve tescilli bulunan taşıtlardan; yolcu ve yük taşımacılığında kullanılanlar hariç, ticarî işletmeye dahil olan ancak taşımacılık faaliyetinde kullanılmayanlar dahil olmak üzere, değeri 500 000 000 lirayı geçenler değerlerinin % 4'ü oranında, 1 000 000 000 lirayı geçenler ise değerlerinin % 8'i oranında bir defaya mahsus olmak üzere, ek motorlu taşıtlar vergisine tabidir. 197 sayılı Kanunun tarifler, mükellef, istisna ve muafiyetlere ilişkin hükümleri bu vergi için de geçerlidir. Hesaplanan vergi, 1 Temmuz 1994 tarihinde taşıtların kayıt ve tescilinin yapıldığı yerin vergi dairesince tahakkuk ve tebliğ edilmiş sayılır ve 31 Temmuz 1994 tarihine kadar motorlu taşıtlar vergisi ikinci taksidi ile birlikte ödenir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Taşıtın değeri, 31.12.1993 tarihi itibariyle, motorlu kara taşıtlarında 2.7.1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununun 43 üncü maddesine göre belirlenen kasko sigortasına esas değeri, motorlu kara taşıtı dışındaki taşıtlarda ise varsa sigortasına esas değeri, sigortası bulunmayanlarda rayiç bedelidir. Motorlu kara taşıtı dışındaki taşıtların sigortasına esas değeri veya rayiç bedeli, taşıtların kayıt ve tescillerinin yapıldığı yerin vergi dairelerine bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içerisinde bir beyanname ile beyan edilir. Beyanname verilmesi veya rayiç bedelin noksan bildirildiğinin tespiti halinde taşıtın değeri, takdir komisyonu tarafından takdir edilir.

V. BÖLÜM

Ortak Hükümler

Kanunların Uygulama Alanı

MADDE 11. — Bu Kanunun uygulamasında aşağıdaki hususlar dikkate alınır.

a) Bu Kanuna göre tarh ve tahakkuk ettirilerek ödenen vergiler hakkında, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde; 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

b) Dar mükellefiyette, mükellefin Türkiye'deki daimî temsilcisi, birden fazla daimî temsilcisinin mevcut olması halinde mükellefin tayin edeceği daimî temsilci, tarhiyat tarihine kadar herhangi bir tayin yapılmamışsa daimî temsilcilerden herhangi birisi, daimî temsilcisinin bulunmaması halinde işlemleri mükellef adına yapanlar bu Kanunda yer alan vergilerle ilgili ödevlerin yerine getirilmesinden sorumludur. Maliye Bakanlığı, vergi alacağıının emniyet altına alınması amacıyla dar mükellefiyette vergi sorumlusu tayin etmeye yetkilidir.

c) Bu Kanuna göre tarh ve tahakkuk ettirilerek ödenen vergiler, gelir ve kurumlar vergisi uygulamasında gider yazılmaz. Bu vergiler, bu Kanunda aksine hüküm olmadıkça, hiçbir vergiden mahsup edilemez ve mükellefe iade olunmaz.

d) Bu Kanuna göre ödenecek vergiye ilişkin usul ve esaslar ile verilmesi gereken beyan-namelerin şekil, muhteva ve eklerini belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

e) Tarh dönemi geçtikten sonra, bu Kanunda yer alan vergilerle ilgili olarak bulunan mat-rah farkları üzerinden de ikmalen ve resen tarhiyat yapılır.

f) Bu Kanuna göre tahsil edilen vergiler üzerinden 2.2.1981 tarihli ve 2380 sayılı Kanun ile 27.6.1984 tarihli ve 3030 sayılı Kanuna göre mahallî idarelere pay verilmez.

g) 2.2.1981 tarih ve 2380 sayılı Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergi Ge-lirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanununun 1 inci maddesi ile genel bütçe vergi gelirleri tah-silat toplamı üzerinden aynı Kanununun geçici 3 üncü maddesine atfen 1994 yılı Bütçe Kanunu-nun 60 ıncı maddesinin (d) bendi uyarınca, belediyeler için ayrılmakta olan % 8.55 oranındaki pay, bu Kanunun yayımlandığı tarihi izleyen aydan itibaren 31.12.1994 tarihine kadar % 7.55 olarak uygulanır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

VI. BÖLÜM

Damga Vergisi Kanunu ile İlgili Değişiklik

MADDE 12. — 1.7.1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununun mükerrer 30 uncu maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu Kanuna ekli (1) sayılı tablodaki 1.1.1994 tarihinde geçerli olan maktu vergiler (maktu ve nispi vergilerin asgari ve azami miktarlarını belirleyen hadler dahil) % 100, nispi vergiler % 20 oranında artırılmıştır. Bakanlar Kurulu, bu Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yer alan maktu vergileri (maktu ve nispi vergilerin asgari ve azami miktarlarını belirleyen hadler dahil) ile nispi vergileri birlikte veya ayrı ayrı, maktu vergilerde on katına, nispi vergilerde ise bir katına kadar artırmaya, uygulanmakta olan maktu vergileri yarısına kadar, nispi vergileri ise bu fıkra ile artırılmadan önceki seviyelerine indirmeye, bu had ve miktarlar arasında yeni had, miktar ve nispetler tespit etmeye yetkilidir.”

VII. BÖLÜM

Harçlar Kanunu ile İlgili Değişiklik

MADDE 13. — 2.7.1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununun mükerrer 138 inci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu Kanuna bağlı tarifelerdeki 1.1.1994 tarihi itibariyle geçerli olan maktu harçlar (maktu ve nispi harçların asgari ve azami miktarlarını belirleyen hadler dahil) % 100, nispi harçlar % 20 oranında artırılmıştır. Yıllık harç kapsamında bulunan belgelere ait 1994 yılı kıst dönemine ait harçlar tahsil edilmez. Bakanlar Kurulu, bu Kanuna bağlı tarifelerde yer alan maktu harçları (maktu ve nispi harçların asgari ve azami miktarlarını belirleyen hadler dahil) ile nispi harçları, tarifeler yahut tarifelerin ilgili fıkra ve bentleri itibariyle birlikte veya ayrı ayrı olmak üzere; maktu harçlarda on katına, nispi harçlarda ise bir katına kadar artırmaya, uygulanmakta olan maktu harçları yarısına kadar, nispi harçları ise bu fıkra ile artırılmadan önceki seviyelerine indirmeye, bu had ve miktarlar arasında yeni had, miktar ve nispetler tespit etmeye yetkilidir.”

VIII. BÖLÜM

3074 Sayılı Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanunu ile İlgili Değişiklik

MADDE 14. — 7.11.1984 tarihli ve 3074 sayılı Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “...15 puana kadar artırmaya veya indirmeye yetkilidir.” ifadesi, “...% 300 (yüzde üçyüz)’e kadar artırmaya veya sıfır’a (0) kadar indirmeye yetkilidir.” şeklinde, 6 ncı maddenin birinci ve üçüncü fıkraları ise aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Vergi dairelerince tahsil edilen akaryakıt tüketim vergisi hâsılatının % 5’i Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme Fonuna, % 5’i ise Bakanlar Kurulunca tespit edilecek nispetlere göre tahsil edildiği ayı takip eden bir ay içinde, Maliye Bakanlığınca belirlenecek esaslar dahilinde ilgili hesaplara yatırılır.

- a) Toplu Konut Fonuna
- b) Kamu Ortaklığı Fonuna
- c) Belediyeler Fonuna

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

- d) Belediyelere
- e) Karayolları Genel Müdürlüğüne
- f) Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne
- g) Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne
- h) Türk Sporunu Teşvik Fonuna
- ı) Savunma Sanayii Destekleme Fonuna
- i) Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonuna
- j) Vakıflar Genel Müdürlüğüne
- k) Maliye Bakanlığı Merkez Saymanlığındaki Hesaba
- l) Özel İdarelere''

''Bakanlar Kurulu, akaryakıt tüketim vergisi hâsılatının dağıtımına tabi olacak % 10 oranını sıfır'a (0) kadar indirmeye ve indirilmiş oranı kanunî oranına kadar yeniden yükseltmeye ve dağılımı Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme Fonu ile yukarıda belirtilen hesaplar arasında değişik nispetlere göre yeniden belirlemeye yetkilidir. Akaryakıt tüketim vergisi hâsılatının genel bütçeye gelir kaydedilen kısmından 2.2.1981 tarihli ve 2380 sayılı Kanun ile 27.6.1984 tarihli ve 3030 sayılı Kanuna göre mahallî idarelere pay verilmez.''

Kaldırılan Hükümler

MADDE 15. — 12.4.1990 tarihli ve 3624 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin (i) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 16. — Bu Kanununun 14 üncü maddesi yayımını izleyen ayın başında, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 17. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Prof. Dr. T. Çiller

Başbakan

Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.

M. Karayalçın

Devlet Bakanı

Y. Aktuna

Devlet Bakanı

İ. Töz

Devlet Bakanı

T. Akyol

Devlet Bakanı

N. Kurt

Devlet Bakanı

A. A. Doğan

Devlet Bakanı

E. Şahin

Devlet Bakanı

Ş. Erdem

Millî Savunma Bakanı

M. Gölhan

Dışişleri Bakanı

H. Çetin

Millî Eğitim Bakanı

N. Ayaz

Sağlık Bakanı

M. K. Dinç

Tarım ve Köyişleri Bakanı

R. Şahin

Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. T. Köse

Kültür Bakanı

D. F. Sağlar

Orman Bakanı

H. Ekinci

Devlet Bakanı

N. Cevheri

Devlet Bakanı

A. Ş. Ereğ

Devlet Bakanı

B. S. Dağ

Devlet Bakanı

M. A. Yılmaz

Devlet Bakanı

M. Kahraman

Devlet Bakanı

A. Ataç

Devlet Bakanı

N. Tekinel

Adalet Bakanı

M. S. Oktay

İçişleri Bakanı V.

B. S. Dağ

Maliye Bakanı

İ. Atilla

Bayındırlık ve İskân Bakanı

O. Kumbaracıbaşı

Ulaştırma Bakanı

M. Köstepen

Çalışma ve Sos. Güvenlik Bakanı

M. Moğultay

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

V. Atasoy

Turizm Bakanı

A. Ateş

Çevre Bakanı

R. Akçalı

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Ekonomik Denge İçin Yeni Vergiler İhdası ile 488 Sayılı Damga Vergisi Kanunu, 492 Sayılı Harçlar Kanunu, 3074 Sayılı Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanunu ve 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

I. BÖLÜM

Ekonomik Denge Vergisi

Verginin Mükellefi

MADDE 1. — Aşağıda sayılan mükellefler ekonomik denge vergisine tabidirler :

- a) Kazanç ve iratlarını yıllık, münferit ve özel beyanname ile beyan eden gelir veya kurumlar vergisi mükellefleri,
- b) Ticarî ve meslekî kazançları götürü usulde tespit edilen gelir vergisi mükellefleri,
- c) Gelir Vergisi Kanununun 3946 Sayılı Kanunla değişmeden önceki 94 üncü maddesinin (A) fıkrasının 8 ve 15 numaralı bentlerinde yazılı matrahları muhtasar beyanname ile beyan eden gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri,
- d) Bu Kanunun yayımı tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi veya Bakanlar Kurulu üyesi sıfatıyla ücret geliri elde edenler,
- e) Bu Kanunun yayımlandığı tarihte ücret geliri elde eden ve 1993 yılında elde ettikleri ücretlerinin vergi matrahı toplamı 600 000 000 lirayı aşan ücretliler (yönetim ve denetim kurulları başkanı ve üyeleri ile tasfiye memurlarına bu sıfatları dolayısıyla ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatler dahil).

Verginin Konusu, Matrahı ve Oranı

MADDE 2. — Ekonomik denge vergisi :

- a) Gelir veya kurumlar vergisine ilişkin olarak 1994 takvim yılında verilmesi gereken yıllık, özel veya münferit beyannamelerdeki matrahlar üzerinden % 10;
- b) Ticarî ve meslekî kazançları götürü usulde tespit edilen gelir vergisi mükelleflerinin 1994 takvim yılına ilişkin götürü matrahları üzerinden (Daha önce götürü usulde vergilendirilmekte iken, bu Kanunun yayımlandığı tarihte gerçek usulde vergilendirilen ve 1994 yılında yıllık gelir vergisi beyanamesi vermeyen mükelleflerin vergi matrahı, götürü usule tabi iken girdiği sınıf ve derecenin 1994 yılındaki götürü matrahıdır.) % 10;
- c) Gelir Vergisi Kanununun 3946 sayılı Kanunla değişmeden önceki 94 üncü maddesinin (A) fıkrasının 8 ve 15 numaralı bentlerine göre 1994 takvim yılında verilmesi gereken muhtasar beyannamelerde yer alan bu bentler kapsamına giren matrahlar üzerinden % 5;
- d) Bu Kanunun yayımı tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi veya Bakanlar Kurulu üyesi olanların, 1993 takvim yılında bu sıfatları dolayısıyla aldıkları ücretlerin gelir vergisi matrahı toplamı üzerinden % 10;

e) 1 inci maddenin (e) bendinde sayılan ücretlilerin 1993 takvim yılında elde ettikleri ücretlerinin gelir vergisi matrahı toplamı üzerinden % 10 (Bu vergiden, "d" bendine göre hesaplanan vergi mahsup edilir.);

oranında alınır.

İstisnalar

MADDE 3. — Aşağıda yazılı beyan edilen matrahlar üzerinden ekonomik denge vergisi alınmaz :

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

a) Yıllık beyanname ile beyan edilen gelir vergisi matrahının ücret gelirine isabet eden kısmı 600 000 000 liranın altında kalan ücret gelirleri,

b) Gelir Vergisi Kanununun 3946 sayılı Kanunla değişmeden önceki 94 üncü maddesinin (A) fıkrasının 8 numaralı bendinde yer alan matrahlardan gelir vergisi tevkifat oranı 0 (sıfır) olarak uygulananlar.

Beyan ve Ödeme

MADDE 4. — Ekonomik denge vergisi aşağıda belirtilen sürelerde beyan üzerine veya idarece tarh edilerek ödenir.

a) 1994 yılında verilmesi gereken yıllık gelir veya kurumlar vergisi beyannameleri ile beyan edilmesi gereken matrahlar üzerinden hesaplanan ekonomik denge vergisi; bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, gelir veya kurumlar vergisi beyannamelerinin verilme süresi başlamış veya geçmiş olanlarda, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde, kanunî beyanname verme süresi başlamamış olanlarda ise beyanname verme süresi içinde ayrı bir beyanname ile beyan edilir. Bu vergi, kanunî beyanname verme süresi başlamış veya geçmiş olanlarda ilki bu vergiye ilişkin beyanname verme süresi içinde, diğerleri Temmuz ve Eylül aylarında kanunî beyanname verme süresi başlamamış olanlarda ise ilki beyannamenin verildiği ayda, diğerleri bu ayı takip eden ikinci ve dördüncü ayda olmak üzere üç eşit taksitte ödenir.

b) Gelir Vergisi Kanununun 3946 sayılı Kanun ile değişmeden önceki 94 üncü maddesinin (A) fıkrasının 8 ve 15 numaralı bentlerinde yazılı matrahlar üzerinden hesaplanan ekonomik denge vergisi, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir ay içinde verilecek bir beyanname ile beyan edilerek aynı süre içinde ödenir.

c) Münfery veya özel beyanname ile beyan edilen matrahlar üzerinden hesaplanan ekonomik denge vergisi, bu beyannamelerin verilme süresi içinde beyan edilir ve bu süre içinde ödenir.

d) Ticarî veya meslekî kazançları götürü usulde tespit edilen gelir vergisi mükelleflerinin götürü matrahları üzerinden hesaplanan ekonomik denge vergisi, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir ay içinde idarece tarh edilir ve ilki tarh süresi, diğerleri Ağustos ve Kasım ayları içinde olmak üzere üç eşit taksitte ödenir. (Bu Kanunun 2 nci maddesinin "b" bendinin parantez içi hükmüne göre hesaplanan verginin tarh, tahakkuk ve ödenmesi hakkında bu bent hükmü uygulanır.)

e) Bu Kanunun yayımı tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi veya Bakanlar Kurulu üyesi olanların, 1993 takvim yılında bu sıfatları dolayısıyla aldıkları ücretlerin vergi matrahlarının toplamı üzerinden hesaplanan ekonomik denge vergisi, bu Kanunun yayımı tarihinden sonra yapılan birinci ve ikinci ücret ödemelerinden tevkif edilmek suretiyle iki eşit taksitte ödenir.

f) 1993 takvim yılı ücretlerinin vergi matrahı 600 000 000 lirayı aşan ücretlilerin bu ücretleri için hesaplanacak olan ekonomik denge vergisi, ücretlilerin bu Kanunun yayımı tarihinde kendilerine ücret ödemesinde bulunan işverene, 1993 yılında elde ettiği ücretlerinin gelir vergisi matrahını bildirmeleri üzerine, bu işverenlerce bu Kanunun yayımı tarihinden sonra yapılan ücret ödemelerinden; birincisi ilk aya ait ücretten, ikincisi üçüncü aya ait ücretten, üçüncüsü de beşinci aya ait ücretten tevkif edilmek suretiyle üç eşit taksitte ödenir. Muhtasar beyanname vermek zorunda olan işverenler, tevkif suretiyle kestikleri bu vergiyi, muhtasar beyanname verme süreleri içinde beyan eder ve aynı süre içinde öderler.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

g) Gelir ve kurumlar vergisinde ikmalen, resen veya idarece tarhiyata konu olan matrahlar üzerinden de bu vergi tarh edilir.

II. BÖLÜM

Net Aktif Vergisi

Verginin Konusu, Mükellefi ve Sorumlusu

MADDE 5. — Net aktif vergisinin konusunu :

a) Bilanço esasına göre defter tutmak mecburiyetinde bulunan gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerinin 1993 yılı hesap dönemi sonu itibariyle düzenledikleri bilançolarında yer alan net aktifleri veya bunların 1993 yılı hesap dönemindeki gayrisafi hâsılatları,

b) İşletme hesabı esasına göre defter tutan gelir veya kurumlar vergisi mükellefleri ile serbest meslek erbabının 1993 yılı hesap dönemi sonu itibariyle çıkardıkları envanter ve amortisman kayıtlarında yer alan varlıklar veya bunların 1993 yılı hesap dönemindeki gayrisafi hâsılatları, teşkil eder.

Dar mükellefiyet esasına göre vergilendirilen gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerinin Türkiye'deki işletmelerine ait bilançolarında veya envanterlerinde yer alan net aktifleri veya bunların gayrisafi hâsılatları da bu vergiye tabi tutulur. Adi ortaklık, adi komandit şirket veya kolektif şirketin net aktif vergisi, bu ortaklık ve şirketlerce ödenir. Bu vergi bir defaya mahsus olarak alınır.

Net aktiften maksat, Vergi Usul Kanununun 175 ve mükerrer 257 nci maddeleri uyarınca tespit edilen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve malî tabloların çıkarılmasına ilişkin usul ve esaslara uygun olarak düzenlenmiş bilançonun aktifinde yer alan işletme varlıklarıdır. Nazım hesaplarda gösterilen tutarlar varlık addolunmaz. İşletme hesabı esasına göre defter tutanlar ile serbest meslek erbabının dönem sonundaki emtia mevcudu ile amortisman tabi iktisadî kıymetlerinin net değerleri bunların net aktiflerini oluşturur. Bu Kanunun IV üncü bölümünde yer alan hükümlere göre ek motorlu taşıtlar vergisine tabi olan taşıtlar, net aktifin tespitinde dikkate alınmaz. Gayrisafi hâsılat ise, aynı mevzuata uygun olarak düzenlenmiş gelir tablosunda yer alan, satılan mal ya da hizmetler karşılığında alınan ya da tahakkuk ettirilen tutarları ifade eder.

Verginin Matrahı ve Oranı

MADDE 6. — Net aktif vergisi, bilanço esasına tabi olan mükelleflerin bilançolarının aktifinde, diğer mükelleflerin envanterlerinde yer alan varlıkların net değeri veya bunların dönem içindeki gayrisafi hâsılatları üzerinden hesaplanır. Varlıkların net değeri, Vergi Usul Kanununa göre değerlendirilmiş varlıkların değerinden, sadece aynı Kanuna göre ayrılmış amortisman ve karşılıkların indirilmesi sonucu bulunan değerdir. Varlıkların net değerinin hesaplanmasında yeniden değerlendirme sonucu bulunan değer esas alınır. Gayrisafi hâsılat, toplam satış tutarlarından, sadece satış indirimleri düşülmek suretiyle hesaplanır.

Net aktif vergisinin oranı, net aktif değerleri üzerinden % 1,5, gayrisafi hâsılat üzerinden serbest meslek erbabında % 2, diğer mükelleflerde % 05'tir. Bu oranların yukarıdaki fıkrada belirtilen matrahlara uygulanması suretiyle bulunan tutarlardan yüksek olanı bu verginin tarhına esas alınır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Banka ve sigorta muameleleri vergisinin mükellefi olanlar, özel finans kurumları ile dış ticaret sermaye şirketlerinde bu vergi, bunların sadece net aktifleri üzerinden hesaplanır.

Beyannamenin Verilmesi, Verginin Tarhı ve Ödenmesi

MADDE 7. — Mükellefler, net aktif vergisini, gelir veya kurumlar vergisi mükellefi olarak bağlı buldukları vergi dairesine, adi ortaklıklar, adi komandit şirketler ve kolektif şirketler ise katma değer vergisi bakımından bağlı bulunulan vergi dairesine, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde verecekleri beyannamelerle tarh ve tahakkuk ettirirler. Verilecek beyannameye 1993 yılı hesap dönemi sonuna ilişkin bilançonun ve 1993 yılı hesap dönemi gelir tablosu veya işletme hesabı özeti, serbest meslek kazanç özeti ve envanter listesinin eklenmesi zorunludur. Net aktif değerinin 10 milyar lirayı veya gayrisafi hâsılat tutarınının 30 milyar lirayı aşması halinde, bilanço ve gelir tablosunun, malî tabloların çıkarılmasına ilişkin usul ve esaslara uygun olarak düzenlendiği ve bu tablolara göre net aktif veya gayrisafi hâsılat tutarınının doğru hesaplandığı konusunda, aktif toplamı 10-50 milyar lira veya gayrisafi hâsılat tutarı 30-150 milyar lira arasında olanları serbest muhasebeci malî müşavirlere ve bu rakamları aşanları yeminli malî müşavirlere olmak üzere, 3568 sayılı Kanuna göre yetki almış meslek mensuplarına rapor düzenletmeye ve bu konuya ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Net aktif vergisi, ilki beyanname verme süresi içinde, diğerleri ise Ağustos ve Ekim aylarında olmak üzere üç eşit taksitte verginin tarhına yetkili vergi dairesine ödenir. Mükelleflerin, net aktif değerleri veya gayrisafi hâsılatları üzerinden ödeyecekleri bu vergi, beyan edilen matrahları ne olursa olsun, 10 milyon liradan az olamaz.

III. BÖLÜM

Ek Gayrimenkul Vergisi

MADDE 8. — 29.7.1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 1 ve 12 nci maddelerinde yazılı binalar ve arsalar 1994 yılı Emlak Vergisi matrahları üzerinden bir defaya mahsus olmak üzere ek gayrimenkul vergisine tabidir.

Sahip olunan konutlardan brüt alanı 150 m²'yi geçmeyen ve mükellefçe seçilen bir tanesi bu vergiden müstesnadır. Emlak Vergisi Kanununda yer alan daimî ve geçici muafıklar ile istisnalar, bu vergi bakımından da geçerlidir. Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bina ve arsa yönünden emlak vergisi mükellefi olanlar, bu verginin de mükellefidirler. Bu vergi, Emlak Vergisi Kanununda yazılı matrahlar ve nispetler üzerinden hesaplanır; emlak vergisi için verilen beyanname bu vergi için de verilmiş sayılır. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar emlak vergisi beyannamesini vermiş olanlar için emlak vergisi beyanları üzerinden belediyelere ek gayrimenkul vergileri hesaplanır. Hesaplanan vergi tebliğ ve tahakkuk etmiş sayılır. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra emlak vergisi beyannamesinin verilmesi halinde, beyanname yer alan matrahlar üzerinden ayrıca emlak vergisi kadar ek gayrimenkul vergisi tahakkuk ettirilir. Sahip olunan konutlardan brüt alanı 150 m²'yi geçmeyen ve mükellefçe seçilen bir tanesi için ek gayrimenkul vergisi hesaplanmaz. Bu verginin fuzulen hesaplanması halinde, fazladan tahsil edilen ek gayrimenkul vergisi, 1994 yılı emlak vergisi veya ek gayrimenkul vergisinin ikinci taksidinden mahsup edilir. Mahsup edilemeyen kısım ileriki yılların emlak vergisinden mahsup edilir. İstisnaya tabi tutulan konutun bu istisnadan yararlanan tek konut olmadığının iddia edilmesi halinde bunun ispatı ilgili belediyelere aittir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Beyan üzerine, beyanname verme süresi içinde tarh ve tahakkuk ettirilen vergi, ilki beyanname verme süresi içinde, diğeri emlak vergisi ikinci taksidinin ödeme süresinde olmak üzere iki eşit taksitte ödenir.

IV. BÖLÜM

Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi

MADDE 9. — 18.2.1963 tarihli ve 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun 5 inci ve 6 ncı maddelerinde yer alan (I), (II), (III) ve (IV) sayılı tarifelere göre vergiye tabi olan ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ilgili sicilde kayıt ve tescilli bulunan taşıtlardan; yolcu ve yük taşımacılığında kullanılanlar hariç, ticarî işletmeye dahil olan ancak taşımacılık faaliyetinde kullanılmayanlar dahil olmak üzere, değeri 500 000 000 lirayı geçenler değerlerinin % 4'ü oranında, 1 000 000 000 lirayı geçenler ise değerlerinin % 8'i oranında bir defaya mahsus olmak üzere, ek motorlu taşıtlar vergisine tabidir. 197 sayılı Kanunun tarifler, mükellef, istisna ve muafiyetlere ilişkin hükümleri bu vergi için de geçerlidir. Hesaplanan vergi, 1 Temmuz 1994 tarihinde taşıtların kayıt ve tescilinin yapıldığı yerin vergi dairesince tahakkuk ve tebliğ edilmiş sayılır ve 31 Temmuz 1994 tarihine kadar motorlu taşıtlar vergisi ikinci taksidi ile birlikte ödenir.

Taşıtın değeri, 31.12.1993 tarihi itibariyle, motorlu kara taşıtlarında 2.7.1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununun 43 üncü maddesine göre belirlenen kasko sigortasına esas değeri, motorlu kara taşıtı dışındaki taşıtlarda ise varsa sigortasına esas değeri, sigortası bulunmayanlarda rayiç bedelidir. Motorlu kara taşıtı dışındaki taşıtların sigortasına esas değeri veya rayiç bedeli, taşıtların kayıt ve tescillerinin yapıldığı yerin vergi dairelerine bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içerisinde bir beyanname ile beyan edilir. Beyanname verilmesi veya rayiç bedelin noksan bildirildiğinin tespiti halinde taşıtın değeri, takdir komisyonu tarafından takdir edilir.

V. BÖLÜM

Ortak Hükümler

Kanunların Uygulama Alanı

MADDE 10. — Bu Kanunun uygulamasında aşağıdaki hususlar dikkate alınır.

a) Bu Kanuna göre tarh ve tahakkuk ettirilerek ödenen vergiler hakkında, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde; 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

b) Dar mükellefiyette, mükellefin Türkiye'deki daimî temsilcisi, birden fazla daimî temsilcisinin mevcut olması halinde mükellefin tayin edeceği daimî temsilci, tarhiyat tarihine kadar herhangi bir tayin yapılmamışsa daimî temsilcilerden herhangi birisi, daimî temsilcisinin bulunmaması halinde işlemleri mükellef adına yapanlar, bu Kanunda yer alan vergilerle ilgili ödevlerin yerine getirilmesinden sorumludur. Maliye Bakanlığı, vergi alacağının emniyet altına alınması amacıyla dar mükellefiyette vergi sorumlusu tayin etmeye yetkilidir.

c) Bu Kanuna göre tarh ve tahakkuk ettirilerek ödenen vergiler, gelir ve kurumlar vergisi uygulamasında gider yazılmaz. Bu vergiler, bu Kanunda aksine hüküm olmadıkça, hiç bir vergiden mahsup edilemez ve mükellefe iade olunmaz.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

d) Bu Kanuna göre ödenecek vergiye ilişkin usul ve esaslar ile verilmesi gereken beyan-
namelerin şekil, muhteva ve eklerini belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

e) Tarh dönemi geçtikten sonra, bu Kanunda yer alan vergilerle ilgili olarak bulunan mat-
rah farkları üzerinden de ikmalen ve resen tarhiyat yapılır.

f) Bu Kanuna göre tahsil edilen vergiler üzerinden 2.2.1981 tarihli ve 2380 sayılı Kanun
ile 27.6.1984 tarihli ve 3030 sayılı Kanuna göre mahallî idarelere pay verilmez.

g) 2.2.1981 tarih ve 2380 sayılı, Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergi Ge-
lirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanununun 1 inci maddesi ile genel bütçe vergi gelirleri tah-
silat toplamı üzerinden aynı Kanununun Geçici 3 üncü maddesine atfen 1994 yılı Bütçe Kanunu-
nunun 60 ıncı maddesinin (d) bendi uyarınca, belediyeler için ayrılmakta olan % 8.55 oranındaki
pay, bu Kanunun yayımlandığı tarihi izleyen aydan itibaren 31.12.1994 tarihine kadar % 7.55
olarak uygulanır.

VI. BÖLÜM

Damga Vergisi Kanunu ile İlgili Değişiklik

MADDE 11. — 1.7.1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununun mükerrer 30 uncu
maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu Kanuna ekli (1) sayılı tablodaki 1.1.1994 tarihinde geçerli olan maktu vergiler (maktu
ve nispi vergilerin asgarî ve azamî miktarlarını belirleyen hadler dahil) % 100, nispi vergiler
% 20 oranında artırılmıştır. Bakanlar Kurulu, bu Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yer alan maktu
vergileri (maktu ve nispi vergilerin asgarî ve azamî miktarlarını belirleyen hadler dahil) ile ni-
spi vergileri birlikte veya ayrı ayrı, maktu vergilerde on katına, nispi vergilerde ise bir katına
kadar artırmaya, uygulanmakta olan maktu vergileri yarısına kadar, nispi vergileri ise bu fıkra
ile artırılmadan önceki seviyelerine indirmeye, bu had ve miktarlar arasında yeni had, miktar
ve nispetler tespit etmeye yetkilidir.”

VII. BÖLÜM

Harçlar Kanunu ile İlgili Değişiklik

MADDE 12. — 2.7.1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununun mükerrer 138 inci mad-
desinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu Kanuna bağlı tarifelerdeki 1.1.1994 tarihi itibarıyla geçerli olan maktu harçlar (mak-
tu ve nispi harçların asgarî ve azamî miktarlarını belirleyen hadler dahil) % 100, nispi harçlar
% 20 oranında artırılmıştır. Yıllık harç kapsamında bulunan belgelere ait 1994 yılı kıst dö-
neme ait harçlar tahsil edilmez. Bakanlar Kurulu, bu Kanuna bağlı tarifelerde yer alan maktu
harçları (maktu ve nispi harçların asgarî ve azamî miktarlarını belirleyen hadler dahil) ile nispi
harçları, tarifeler yahut tarifelerin ilgili fıkra ve bentleri itibarıyla birlikte veya ayrı ayrı olmak
üzere; maktu harçlarda on katına, nispi harçlarda ise bir katına kadar artırmaya, uygulanmak-
ta olan maktu harçları yarısına kadar, nispi harçları ise bu fıkra ile artırılmadan önceki seviye-
lerine indirmeye, bu had ve miktarlar arasında yeni had, miktar ve nispetler tespit etmeye yet-
kilidir.”

VIII. BÖLÜM

Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanunu ile İlgili Değişiklik

MADDE 13. — 7.11.1984 tarihli ve 3074 sayılı Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanununun 4
üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “... 15 puana kadar artırmaya veya indirmeye

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

yetkilidir.” ifadesi, “... % 300 (yüzde üçyüz)’e kadar artırmaya veya sıfır’a (0) kadar indirmeye yetkilidir.” şeklinde, 6 ncı maddenin birinci ve üçüncü fıkraları ise aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Vergi dairelerince tahsil edilen akaryakıt tüketim vergisi hâsılatının % 5’i Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme Fonuna, % 5’i ise Bakanlar Kurulunca tespit edilecek nispetlere göre tahsil edildiği ayı takip eden bir ay içinde, Maliye Bakanlığınca belirlenecek esaslar dahilinde ilgili hesaplara yatırılır.

- a) Toplu Konut Fonuna
- b) Kamu Ortaklığı Fonuna
- c) Belediyeler Fonuna
- d) Belediyelere
- e) Karayolları Genel Müdürlüğüne
- f) Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne
- g) Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne
- h) Türk Sporunu Teşvik Fonuna
- i) Savunma Sanayii Destekleme Fonuna
- i) Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonuna
- j) Vakıflar Genel Müdürlüğüne
- k) Maliye Bakanlığı Merkez Saymanlığındaki Hesaba
- l) Özel İdarelere”

“Bakanlar Kurulu, akaryakıt tüketim vergisi hâsılatının dağıtımına tabi olacak % 10 oranını sıfıra (0) kadar indirmeye ve indirilmiş oranı kanunî oranına kadar yeniden yükseltmeye ve dağılımı Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme Fonu ile yukarıda belirtilen hesaplar arasında değişik nispetlere göre yeniden belirlemeye yetkilidir. Akaryakıt tüketim vergisi hâsılatının genel bütçeye gelir kaydedilen kısmından 2.2.1981 tarihli ve 2380 sayılı Kanun ile 27.6.1984 tarihli ve 3030 sayılı Kanuna göre mahallî idarelere pay verilmez.”

IX. BÖLÜM

Katma Değer Vergisi Kanunu ile İlgili Değişiklik

MADDE 14. — 25.10.1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 49 uncu maddesine, birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki ikinci fıkraya eklenmiştir.

“Kalkınma planları ve yıllık programlarda belirtilenlerden, Maliye Bakanlığı ile Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından müştereken belirlenen sektörlerle ait olup Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından verilen teşvik belgelerinde gösterilen yatırım mallarının ithalinde ödenmesi gereken katma değer vergisi, bu verginin fiilen indirilmesinin mümkün olacağı tarihe kadar ertelenir. Bu ertelemeye 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun süre ve tecil faizi ile ilgili hükümleri uygulanmaz. Şu kadar ki yatırımın teşvik belgesinde öngörüldüğü şekilde gerçekleşmemesi halinde ertelenen vergi, tahakkuk ettiği tarihten itibaren 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 48 inci maddesine göre tespit olunan ilgili yıllar için geçerli tecil faizleri % 50 zamlı uygulanmak suretiyle tahsil edilir. Erteleme süresince zamanaşımı işlemez.”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Kaldırılan Hükümler :

MADDE 15. — 12.4.1990 tarihli ve 3624 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin (i) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 16. — Bu Kanunun 13 üncü maddesi yayımını izleyen ayın başında, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 17. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

